

CUPRINS

Instrucțiuni de utilizare a manualului	4
<i>Capitolul 1</i>	
Începuturile.....	5
<i>Capitolul 2</i>	
*Tracii	9
<i>Capitolul 3</i>	
*Statul dac	15
<i>Capitolul 4</i>	
Cucerirea Daciei de către romani.....	19
<i>Capitolul 5</i>	
Romanizarea.....	25
<i>Capitolul 6</i>	
* Etnogeneza românească	30
<i>Capitolul 7</i>	
Românii (vlahii) în izvoarele istorice.....	38
<i>Capitolul 8</i>	
Afirmarea statală a românilor sud-dunăreni	40
<i>Capitolul 9</i>	
Românii sud-dunăreni din statul sârb medieval	45
<i>Capitolul 10</i>	
Cucerirea Peninsulei Balcanice de către otomani	50
<i>Capitolul 11</i>	
În timpul ocupației otomane.....	56
Studii de caz: Strălucitul Moscopole	61
Studiu de caz: Emanoil Gojdu, un demn urmaș al moscopolenilor	63
<i>Capitolul 12</i>	
Renașterea națiunilor din Balcani.....	65
<i>Capitolul 13</i>	
Revoluțiile de eliberare din Balcani	69
<i>Capitolul 14</i>	
Situația românilor de pe Valea Timocului, în timpul stăpânirii sârbe, până la Primul Război Mondial	74
<i>Capitolul 15</i>	
Momente de solidaritate între românii de la nord și de la sud de Dunăre și popoarele balcanice, în apărarea sau cucerirea independenței.....	78

<i>Capitolul 16</i>	
„Marea Renaștere Națională” a românilor din Balcani	87
<i>Capitolul 17</i>	
Încercări de realizare a unui stat românesc, în sudul Dunării	92
<i>Capitolul 18</i>	
Istroromânii	96
<i>Capitolul 19</i>	
Naționalisme în Balcani și influența acestora asupra românilor balcanici	103
<i>Capitolul 20</i>	
Primul Război Mondial, în Peninsula Balcanică	108
<i>Capitolul 21</i>	
Activitatea lui Atanasie Popovici-Furnică	113
<i>Capitolul 22</i>	
Situația românilor balcanici, în perioada interbelică	119
<i>Capitolul 23</i>	
Românii din Balcani, în timpul celui de-al Doilea Război Mondial	126
<i>Capitolul 24</i>	
Situația românilor sud-dunăreni, după cel de-al Doilea Război Mondial	132
<i>Capitolul 25</i>	
Așezăminte religioase românești, la sud de Dunăre	135
<i>Capitolul 26</i>	
Statutul Bisericii românilor de la sud de Dunăre	138
<i>Capitolul 27</i>	
Situația românilor din Balcani, în zilele noastre	143
Studiu de caz: Activitatea lui Boian Alexandrovic pe Valea Timocului	150
<i>Capitolul 28</i>	
Contribuții ale românilor sud-dunăreni la dezvoltarea culturii și civilizației românești	154
<i>Capitolul 29</i>	
Aceleași tradiții	161
Bibliografie	165

Capitolul 15

MOMENTE DE SOLIDARITATE ÎNTRE ROMÂNII DE LA NORD ȘI DE LA SUD DE DUNĂRE ȘI POPOARELE BALCANICE, ÎN APĂRAREA SAU CUCERIREA INDEPENDENȚEI

Lecția se referă la sprijinul oferit de români popoarelor balcanice pentru câștigarea independenței.

Solidaritate între români și bulgari. În condițiile în care Imperiul otoman continua să fie „omul bolnav” al Europei, mai existau popoare în Balcani care nu aveau propriul lor stat. Este vorba de bulgari și de albanezi.

Numeroși revoluționari și patrioți bulgari care militau pentru eliberarea poporului lor au primit sprijin din partea autorităților și poporului român (1). Astfel, domnul României, Alexandru Ioan Cuza, i-a ajutat să treacă cete înarmate pe teritoriul țării lor, în pofida amenințărilor turcilor.

Nu numai atât, dar și în domeniul cultural bulgarii au primit un ajutor de neprețuit din partea românilor de la nord de Dunăre. Astfel, prima carte în limba bulgară modernă a fost tipărită de către episcopul Sofronie, în 1860, în România, la Râmnicu Vâlcea. Petru Beron a tipărit, la Brașov, primul abecedar în limba bulgară (*Abecedarul pescăresc*, 1824). La Brăila, a fost creată *Societatea literară bulgară*, viitoarea Academie. Tot la Brăila, putem spune că a apărut teatrul bulgar modern. Cea mai mare parte a periodicelor bulgărești a apărut, în România (70 din 98), iar în școlile în limba bulgară din țara noastră (în număr de 23) au fost formați câteva sute de intelectuali. Hristo Botev, român de origine și considerat cel mai mare poet bulgar, și-a publicat cea mai mare parte a operei sale, în România.

O personalitate de prim rang a istoriei bulgarilor a fost *Vasile Ion Cârcea*, român timocian, pentru bulgari cunoscut sub numele de *Vasil Levski* (1836-1873, A). El era, alături de marele poet revoluționar *Hristo Botev* (1848-1876), membru al Comitetului Central Revoluționar Bulgar (B.R.Ț.K.), care a jucat un rol activ în revolta bulgarilor și românilor timoceni, din aprilie 1876.

A. Vasile Ion Căncea (Vasil Levski), erou al libertății Bulgariei. El a primit din mâna lui Alexandru Ioan Cuza steagul Triballiei, sfințit în biserica de la Bregova.

Sursa: <http://mac-istinata.hit.bg/heroes/Levski.jpg>

În 1875, în Bosnia și Herțegovina izbucnea o puternică revoltă îndreptată împotriva otomanilor. În această situație, s-au răscolat și bulgarii și populația românească de la sud de Dunăre, în aprilie 1876. Aceștia din urmă au avut un rol principal în desfășurarea revoltei, la care a participat legendarul Vasile Ion Căncea. O acțiune eroică; din nefericire, ea a fost înăbușită de otomani. În acele evenimente a murit și marele patriot și genial poet Hristo Botev; venit din România (mai precis din portul dunărean Giurgiu), a luptat în fruntea a 200 de oameni (B) și a căzut în munții din Bulgaria.

B. Hristo Botev, în fruntea detașamentului său.

În acele împrejurări, când Serbia a declarat război turcilor (20 iunie 1876), s-au răscolat și românii timoceni (29 iunie 1876). S-au păstrat numele unor conducători ai răscoalei: episcopul Partenie, învățătorul Ion Ciolac, preotul Pop Dumitru, Ion Troacă etc. Între Vidin și Timoc, răscoala a cuprins 14 sate românești și 4 bulgărești. După ce armata sârbă s-a retras din zonă, răscoala a fost înăbușită cu cruzime de către turci (2). România a trimis la Cladova o ambulanță, mai mulți medici și farmaciști care să ajute victimele represiunii.

La războiul ruso-româno-turc (1877-1878), au participat și detașamente de voluntari, care au dat dovadă de o vitejie legendară. **Jumătate dintre acești voluntari o formau românii de la răsărit de râul Timoc.**

În cadrul războiului, numeroși români și-au dat viața pentru libertatea popoarelor din Balcani, în special la Plevna, principala poziție de apărare a armatei otomane, comandată de un general experimentat, Osman Pașa. Armata română a fost sprijinită de românii balcanici. Astfel, satele românești din jurul Plevnei au dat două batalioane de voluntari; în alte două s-au înrolat români de pe Valea Timocului.

Armata română a eliberat, în ianuarie 1878, Vidinul, fiind primită cu bucurie de populația românească din oraș, în frunte cu primarul.

Armata turcă a fost învinsă și Imperiul Otoman a încheiat Pacea de la San Stefano, care prevedea apariția unui mare stat bulgar (C). Marile Puteri erau nemulțumite de creșterea puterii Rusiei; în consecință, a fost încheiată o nouă pace la Berlin (13 iulie 1878, D). Aceasta prevedea recunoașterea independenței României, Serbiei și Muntenegrului. De asemenea, Bulgaria era divizată în două: partea nordică constituia Principatul Bulgariei, aflat sub suzeranitate otomană, în timp ce sudul (Rumelia Orientală) rămânea în componența Imperiului Otoman, ca provincie autonomă (C).

Românii timoceni au cerut unirea cu România. Sub amenințarea cu războiul din partea Austro-Ungariei, Carol I a trebuit să le respingă oferta.

C. Bulgaria, după Tratatul de la San Stefano și Berlin (1878).

D. Congresul de la Berlin (13 iunie-13 iulie 1878), tablou de Anton von Werner.

Solidaritate româno-sârbă. Românii i-au ajutat pe sârbi să-și mențină naționalitatea, prin sprijinul acordat ortodoxiei în limba lor. În timpul ocupației austriece a Serbiei de nord, când credincioșii ortodocși din Austria au fost puși sub jurisdicția Mitropoliei de la Karlowitz, în subordinea acesteia a intrat și Episcopia Râmnicului din Oltenia. Rolul tipografiei de la Râmnic a fost esențial pentru sârbi; astfel, în 1726, a fost reluată la această tiparniță apariția cărților sârbești, prin editarea unui abecedar (*Întâia învățătură pentru*

tineri). La Râmnic, au mai fost publicate și alte cărți ortodoxe sârbești (3), chiar și după ce Oltenia nu a mai fost sub ocupație austriacă.

De asemenea, România a acordat un ajutor important tânărului stat sârb, când acesta avea nevoie. Astfel, în 1862, domnul României, Alexandru Ioan Cuza, punându-și propria poziție în pericol, a îngăduit trecerea din Rusia în Serbia a unui transport de arme, în ciuda protestelor Austriei, Imperiului Otoman, a Marii Britanii și chiar ale Franței. Recunoscător pentru sprijinul acordat, principele sârb i-a dăruit domnului României o sabie de paradă (E) cu inscripția „Amico certo in re incerta” (Prieten sigur în vremi nesigure).

E. Sabie de paradă, dăruită de principele sârb Mihail Obrenović lui Alexandru Ioan Cuza, în semn de recunoștință față de poziția României, în timpul transportului de arme pentru Serbia. Pe sabie este gravată inscripția *Amico certo in re incerta* (*Prieten sigur în vremuri nesigure*). În imagine, mai apare teaca sabiei, precum și cutia (etui-ul) sabiei din catifea roșie. Sabia este unicat și este expusă la Muzeul Național Cotroceni din București.
Sursa: <http://europeana.cimec.ro/Poza.asp?k=3DD1876B44704E6384E594E43DB136AF>

Pitu Guli (Pitu Vlahul) este un român, care s-a remarcat în timpul răscoalei antiotomane izbucnită în Macedonia, în 1903 (G). A fost proclamată republică, dar revolta a fost înăbușită de forța copleșitoare a armatei otomane. Pitu Guli (F) a murit eroic, la Piatra Ursului, în apărarea revoluției. Macedonia a fost eliberată de sub stăpânirea otomană, peste circa un deceniu, ca urmare a războaielor balcanice (1912-1913).

F. Pitu Guli (1865-1903), românul care și-a dat viața pentru libertatea popoarelor din Balcani.
Sursa: http://1.bp.blogspot.com/_jGsf8Lsa1NY/SIzSDm5I6YI/AAAAAAAABdg/8KNDPgmGnyM/s1600-h/Pity_Guli.jpg

G. Conducătorii revoltei din 1903. În rândurile conducătorilor revoltei, alături de Pitu Guli, a mai fost un aromân, Dinu Vangheli, membru al guvernului revoluționar.
Sursa: http://2.bp.blogspot.com/_jGsf8Lsa1NY/SIzVIPh__RI/AAAAAAAABd4/jl-9VOx1Sak/s1600-h/vuzstannicheski_shtab.jpg

Surse

1. ...nu se află nici un bulgar, mai mult sau mai puțin cult și patriot, care să nu fi pășit pe pământul liber românesc și să nu se fi folosit de frățesca ospitalitate a românului. Într-o epocă de o jumătate de secol, într-o epocă extrem de negativă pentru noi, privirea bulgarului a fost în permanență îndreptată spre malul stâng al Dunării. Tot ce a fost cinstit și

mare, oricine a avut o inițiativă, nu a putut să trăiască și să respire în Bulgaria înrobită, a muncit în România sfântă, îmi amintesc, cum își amintesc și toți prietenii mei, că astfel de cuvinte, cum sunt **România, București, Giurgiu, Ploiești, Galați** și altele, au fost pentru noi cuvinte sfinte ca și cele din **Biblie**. Când mii dintre patrioții noștri, urmăriți de guvernul otoman, scăpau în cele din urmă din ghiarele străinului fără de milă, ei găseau salvarea într-unul din orașele României. Țara Voastră – România – a fost pentru noi un far sfânt al libertății, speranța într-o viață nouă... Românii au ocrotit organizarea comitetului de eliberare, i-au permis lui Rakovski să-și afirme cuvintele înflăcărate, lui L. Karavelov să-și tipărească ziarele sale **Svoboda** și **Nezavisimost**, neînfricatului H. Botev să transmită „**Cuvânt pentru emigranții bulgari**” și apoi să editeze **Zname**... Nu este nici o ocazie în care românii să fi respins pe careva dintre mucenicii noștri, deși de mai multe ori ați fost invitați și chiar constrânși să faceți aceasta. România a fost a doua patrie a mii de mucenici ai noștri. (*Zahan Stoianov, revoluționar bulgar*)

2. La 27 martie 1876, se pune la cale o răscoală de comunele: Bregova, Novesal, Garzova, Bălii contra turcilor. Organizatorii ei erau: Episcopul Partenie, Pop Dumitru..., învățătorul Ciolacu din Bregova etc. ... La 6 mai 1876, conspiratorii au trecut Timocul pe la satul Bakei și într-adevăr au anunțat telegrafic de hotărârea populației românești de a se răscula. La 15 mai însă, preotul Dumitru este bănuț și, la percheziția făcută, s-au găsit de către autoritățile turcești arme ascunse în altarul bisericii. Aceasta dă prilej turcilor spre a face arestări în masă, ceea ce-i determină pe țărani români să amâne proclamarea răscoalei. Aceasta se produce la 29 iunie, când cele 4 sate se pregătesc să pornească la luptă... Întâmplător însă, doi jandarmi turci, trecând prin satul Florentin descoperă totuși și comunică autorităților de la Vidin. Urmarea a fost aceasta: a venit îndată canoniera turcă „Duba” care a pornit să bombardeze satul... Nu întârzie mult și iată că pe răsculați îi atacă și de pe uscat armata regulată, începând un masacru înfiorător asupra lor și asupra populației pașnice. După aceea se dă foc satelor Bregova, Novesal și Balei, care ard din temelii. În această luptă inegală, cum spusese mai sus, cad 800 de suflete, în localitățile Trimberg și Țarina de lângă Novesal. Populația înspăimântată, părăsește aproape tot malul Dunării de pe lângă Vidin și-și găsește adăpost în România și Serbia. (*Românii din Bulgaria, referat, 1942*)

3. Mai târziu, au avut sârbii și alte cărți mai însemnate și mai valoroase din alte tipografii, însă de nicăieri n-au primit opere capitale într-o selecție atât de desăvârșită ca acelea din tipografia de la Râmnic [...] Că toate au ieșit bine, trebuie să mulțumim celor care, în acele vremuri, atât de neprielnice, au știut și au vrut să facă cel mai bun lucru posibil. (Istoricul sârb *Lazăr Curčić*)

Temă

1. Indicați modalitățile prin care românii au sprijinit mișcarea de eliberare a bulgarilor (1).
2. Descrieți contribuția românilor la răscoala antiotomană din 1876 (2).
3. Examinați harta C. Precizați ce tensiuni ar fi putut apărea în Balcani, din cauza modificării la Berlin a frontierelor stabilite la San Stefano.
4. Examinați imaginea G. Descrieți modul în care sunt îmbrăcați și înarmați conducătorii răscoalei; analizați gesturile și atitudinea lor; ce rol au jucat românii în eliberarea Macedoniei?
5. Menționați evenimente istorice și culturale, care să demonstreze ajutorul pe care românii l-au dat sârbilor, în momente dificile ale istoriei lor (3), (E).

Așa vă place istoria?

Marița, mica eroină de la Vidin

În timpul marilor bătălii duse la sud de Dunăre de armata română, în războiul din 1877-1878, acesteia i s-au alipit batalioane de voluntari formate din români timoceni. Astfel, la asediul Vidinului au participat voluntari din stânga Timocului, conduși de Ilie Nicolae din Cobișnița, precum și din zona din dreapta râului, sub comanda lui Vancea Predoi, din Bregova. În rândul voluntarilor au luptat și copii și tineri, între care 37 de fete, care distribuiau oștenilor români hrană, muniție și ajutau pe cei din serviciul sanitar. Marița, o fetiță de 12 sau 14 ani, se spune că a cărat cu o găleată de lemn apă pentru militarii armatei române. Prima dintre cele cinci fete care au căzut răpuse de gloanțele inamicului a fost Marița. În amintirea acestei eroine, în 1905, românii de la sud de Dunăre au ridicat o statuie de bronz, în apropierea cimitirului de la Smârdan, în care odihnesc eroii căzuți la datorie. Statuia o înfățișează pe Marița privind spre est (către liniile armatei turcești) purtând în mâna dreaptă o coroană, iar în stânga o găleată. Monumentul a fost distrus în 1913 sau 1917 și refăcut la Calafat în 2001.

268 de oameni au murit din rândul voluntarilor români din jurul Vidinului, în timpul Războiului de Independență din 1877-1878.

Monumentul Mariței, eroina de la Vidin.

Steagul Triballiei

După tribul tracic al tribalilor, Triballia a fost numit teritoriul cuprins între râul Morava la apus (în Serbia) și râul Yantra la răsărit (în Bulgaria). Steagul Triballiei are 5 benzi orizontale: roșu, galben, albastru, galben, negru. Culoarea roșie simbolizează înflorirea națiunii române la nord de Dunăre, în condițiile Unirii de la 1859. Galbenul reprezintă câmpia Dunării, la nord și la sud de fluviu, locuită în mare parte de români. Albastrul este maiestosul fluviu al Dunării, care nu a separat pe frații români de pe cele două maluri. În sfârșit, negrul simbolizează starea dificilă a românilor sud-dunăreni aflați sub ocupație străină. Steagul a fost desenat de primul ministru al României, în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza, Mihail Kogălniceanu. Drapelul i-a fost înmănat lui Vasile Ion Căncea de către Alexandru Ioan Cuza și sfințit într-o biserică din Bregova. El a fost utilizat de voluntarii timoceni, care au luptat în armata română, în timpul Războiului de Independență (1877-1878).

